

UZAKTAN İNGİLİZCE DERSİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Okut. Nazife Şen Ersoy
Dumlupınar Üniversitesi
Kütahya
sen.nazife@gmail.com

Özet

Bu çalışma Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin zorunlu bir ders olan “İngilizce 1” dersine yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim teknolojileri yoluyla sunulan “İngilizce 1” dersinin içerik, etkililik, memnuniyet ve kullanılabilirlik boyutlarına ilişkin görüşlerinin derinlemesine anlaşılabilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, Ege Bölgesi’ndeki bir Yükseköğretim kurumuna bağlı beş Meslek Yüksekokulu’nda yürütülmüştür. Katılımcı grubunu, 2013-2014 akademik yılının güz döneminde İngilizce 1 dersini alan 1. sınıf öğrencilerinin tümü oluşturmaktadır. Tarama modelinde desenlenen bu çalışmanın verilerinin toplanmasında üç bölümden oluşan bir sormaca kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler büyük çoğunlukla derste kullanılan öğretim teknolojilerinden memnundur ve bunların kullanıcı dostu olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin çoğu ders içeriğini ilgi çekici bulmaktadır ve öğretim elemanı ile iletişim ve etkileşimde genellikle herhangi bir sorun yaşamamaktadırlar. Ancak, öğrencilerin bir kısmının derslerde teknik sorunlar ve öğrenme güçlüğü yaşadıkları, bu dersi geleneksel biçimde yüz yüze almayı tercih ettikleri ve karşılarında somut bir öğretmen figürü görmek istedikleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan eğitim, İngilizce öğretimi.

ANALYZING A DISTANCE EDUCATION ENGLISH COURSE IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Abstract

This study was conducted to determine the views and perceptions of Vocational College students on a compulsory course called “English I” and it has been conducted in five vocational schools of a state university in Eastern Aegean Region in Turkey. The objective of the present study is to expand our understanding of students’ views regarding the content, effectiveness, usability and satisfaction of an English Course which is administered via distance education technologies. This is a descriptive study and data were collected through a survey consisting of three parts in Fall semester in 2013-2014 academic year. Results indicate that students are mostly satisfied with course media and find the course content appealing. They mostly don’t experience any interaction or communication problem with their tutor. However, some students still prefer to take face to face courses and see a teacher figure before themselves due to technical infrastructure and nature of the course.

Key Words: Distance education, English language education.

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler eğitim alanına da büyük oranda yansımış ve buna bağlı olarak teknoloji destekli eğitim uygulamalarının yanı sıra öğretim teknolojileri yolu ile tamamen uzaktan verilen dersler de yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu gelişme ve değişimlere Türkiye de kayıtsız kalmamış ve ülkemizde de eğitimin farklı kademelerinde yoğun olarak bu teknolojilerden yararlanılmaya başlanmıştır. Özellikle Yükseköğretim kurumları bu sürece hızlı biçimde adapte olmuş ve harmanlanmış öğretimin yanı sıra uzaktan öğretim teknoloji yoluyla verilen dersler yaygınlaşmıştır.

Yükseköğretim Genel Kurulu'nun 01.02.2013 tarihli toplantısında alınan karara göre "Yükseköğretim kurumlarının; ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde diploma programları ile senatoları tarafından uygun görülmesi halinde, birinci ve ikinci öğretim programlarındaki bazı dersleri uzaktan öğretim yoluyla verilebilir." Yine aynı toplantıda uzaktan öğretimin uygulanışına yönelik alınan karara göre "Uzaktan öğretim programları ile uzaktan öğretim yoluyla verilmesi uygun görülen dersler, ağ üzerinden eşzamanlı olarak çevrimiçi teknolojilerle verilir. Derslerin yürütülmesinde kitap, radyo, televizyon, ses ve görüntü diskleri (CD/DVD) vb. çevrimdışı teknolojilerden de yararlanılabilir. Öğretim, yüz yüze ders ve uygulamalarla da desteklenebilir." (YÖK, 2013). Alınan bu kararlar doğrultusunda, Türkiye'de Yükseköğretim düzeyinde özellikle tüm fakülte ve programlarda verilen zorunlu ortak dersler olan Türk Dili, Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi ve Yabancı Dil dersleri uzaktan öğretim teknolojileri yoluyla verilen dersler arasındadır. Bu derslerin tümünün ya da bazılarının uzaktan verildiği kurumlara İstanbul Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Şeyh Edebalı Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi örnek gösterilebilir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaşması ile birlikte bu uygulamaların çeşitli boyutlarda incelenip değerlendirilmesine ilişkin bilimsel araştırmaların da yapılması gereksinimini doğmuştur. Alanyazına bakıldığında Türkiye'de ve Dünya'da özellikle uzaktan dil öğretimine yönelik çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalardan bazıları şu şekildedir:

Şirin ve Tekdal (2015), Gaziantep Üniversitesi'nde 1.sınıf öğrencilerine uzaktan öğretim teknolojileri yoluyla verilen İngilizce dersine yönelik öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın örneklemini 2012-2013 akademik yılının bahar döneminde kurumun merkez ve taşra kampüslerindeki 410 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında üç bölümden oluşan bir anket kullanılmış ve araştırma sonucunda dersin eğitimde teknoloji kullanımı, öğrencilere istediği an istediği mekânda dersi takip edebilme ve kendi hızında öğrenme olanağı sunma gibi özellikleri bakımından olumlu görüş bildirmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin bilgisayara karşı olumsuz tutum içinde oldukları ve yabancı oldukları derste kullanılan uzaktan öğretim sistemi ile ilgili ders başlamadan önce bilgilendirmenin yapılmasını istedikleri belirlenmiştir.

Gürbüz (2014), "Öğrencilerin Türkiye'deki Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri" adlı bir araştırma ile, Anadolu Üniversitesi'ndeki uzaktan eğitim ile sunulan farklı programlara yönelik bir inceleme yapmışlardır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada, amaçlı örneklem alımına gidilerek farklı işlerde çalışan ve farklı bölümlerde öğrenim gören 10 öğrenci seçilmiş ve araştırma verileri görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine yönelik olarak çoğunlukla olumlu görüş sahibi oldukları ve sunulan eğitimin kalitesi ve zaman ve mekân esnekliği sunması bakımından öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, sistemin olumsuz yönleri arasında öğrencilerin işlenen derslere bire bir uygun materyal bulmakta zorlanmaları, derse yönelik bir sorunla karşılaştıklarında karşılarında doğrudan ulaşabilecekleri bir öğretim elemanının olmaması ile verilen materyal ve dersleri yetersiz bulmaları gibi sorunlar öne çıkmaktadır.

"Uzaktan Öğrenenlerin Gereksinimlerini Karşılama" adlı İslam ve Ferdowsi tarafından 2014 yılında gerçekleştirilen bir çalışma ise, Bangladeş Açık Üniversitesi'nde Eğitim programından yüksek lisans öğrenimi gören 22 öğrencinin deneyimlerine dayanmaktadır. Araştırmanın verileri ikisi açık uçlu olmak üzere toplam 10 soruluk bir anket ile toplanmıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin genel olarak derste kullanılan içerik, ödevlere verilen dönütler ve süre ile zaman yönetimi bakımından memnun olduklarını; ancak derse yönelik sunulan öğrenci destek hizmetlerini yetersiz bulduklarını göstermektedir.

Bir diğer çalışmada ise, Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Memnuniyet Modeli'ne ilişkin öğrencilerin algılarını belirlenmeye çalışılmıştır (Sahin ve Shelly, 2008). Bu çalışmada Teknoloji Kabul Modeli ve alanyazın doğrultusunda, bilgisayar kullanma becerisi, uzaktan eğitimin esnekliği ve kullanılabilirliği ile uzaktan eğitime yönelik memnuniyet değişkenleri incelenmiştir. 195 lisans öğrencisinin katıldığı ve Yapısal Eşitlik Modeli'nin uygulandığı bu araştırma sonucunda, uzaktan eğitimin geleneksel eğitime göre daha çok esneklik sunduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra bilgisayar kullanım becerisi yüksek olan öğrencilerin uzaktan eğitimin esnekliğine yönelik daha olumlu görüş sahibi oldukları, bilgisayar kullanım becerisinin sınırlı olmasının uzaktan eğitimin

esnekliğini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilediği ve bilgisayar kullanma becerisi ile esnekliğin de uzaktan eğitime yönelik memnuniyeti etkilediği ortaya çıkmıştır.

İşman, Dabaj, Altınay ve Altınay tarafından 2004 yılında gerçekleştirilen bir araştırma ile öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Alanyazındaki mevcut çalışmalara dayalı olarak çıkarımlarda bulunulan bu araştırma sonucunda, genel olarak öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algıları ile kullanılan içerik arasında yüksek bir ilişki olduğu belirlenmiş ve buna göre uzaktan eğitim yapan kurumların kullanılan içeriğe daha çok özen göstermesi ve uzaktan öğretime uygun içeriklerin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, yine uzaktan eğitim sunan üniversitelerin, uzaktan eğitim derslerinin niteliğini doğrudan etkilediği için, en güncel telekomünikasyon alt yapısına sahip olmasının öğretimi aksatacak sorunların önlenmesi için önemli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, araştırmaya göre uzaktan öğretim yapan öğretim elemanlarının uzaktan öğretimde kullanılan farklı uygulama, araç ve aktiviteler konusunda kendilerini geliştirebilmeleri için kurumların çeşitli eğitim olanakları yaratmaları gerekmektedir.

Leonard ve Guha (2001) bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları için uzaktan öğretim teknolojileri yoluyla yürütecekleri bir ders tasarlayarak, ders sonunda, öğretmen adaylarının bu derste deneyimlerine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Gönüllü katılımın esas alındığı bu araştırmada, 44 öğretmen adayı yer almıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin ders materyallerine erişimde sorun yaşamadığı, bu ders sayesinde bilgisayar kullanma becerilerinin geliştiği ve herhangi bir sorunla karşılaştıklarında öğretim elemanından kolayca destek alabildikleri belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin çoğuna göre bu dersi çevrimiçi olarak almak geleneksel yollarla verilen bir ders almaya göre çok daha zorlayıcıdır ve yine çoğu öğrenci bu ders ile olan uzaktan öğrenme deneyiminden memnun kalmıştır.

O'malley ve McCraw (1999) öğrencilerin uzaktan öğrenme, çevrimiçi öğrenme ve sınıf ortamında öğrenme deneyimleri üzerine bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma için geliştirilen ölçek Yönetim, Muhasebe, Finans ve Bilgi Sistemleri derslerini alan ve farklı bölüm ve meslek gruplarından 128 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğu uzaktan öğrenmeyi etkili bulmamakta ve uzaktan öğretim yoluyla geleneksel öğretime kıyasla daha iyi öğrenemediklerini düşünmektedirler. Geleneksel öğretime karşın uzaktan öğretimin avantajlarına ilişkin ise, uzaktan öğrenmenin öğrenenlere daha çok esneklik sunduğu ve bu şekilde zamanlarını daha etkili kullanabildikleri belirlenmiştir. Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu ise, öğrencilerin daha fazla uzaktan öğretim yoluyla sunulan bir ders almak istemedikleri yönündedir.

Bu araştırma, uzaktan öğretim olarak yürütülen ortak zorunlu bir ders olan İngilizce dersinin ilgili alanyazında da incelenen boyutlardan bazıları olan etkililik, memnuniyet, içerik ve kullanılabilirlik açısından öğrenci görüşlerine göre incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Söz konusu İngilizce dersi haftalık ders programındaki gün ve saatinde senkron (eşzamanlı) olarak Adobe Connect Senkron Web Konferans yazılımı üzerinden gerçekleştirilmektedir. Her senkron ders sırasında, ders sistem tarafından kaydedilip arşivlenmektedir. Derse ve konulara ilişkin herhangi bir güçlük karşışılan öğrenciler, diledikleri zaman canlı ders videosunu asenkron (eşzamansız) olarak sistem üzerinden izleyebilirler. Bunun yanı sıra, derslerde kullanılan tüm materyaller haftalık olarak öğrenciler ile paylaşılmakta ve öğrenciler diledikleri şekilde bu materyalleri gerek sistem üzerinden erişip kullanabilir, gerekse bilgisayarlarına ya da taşınabilir belleklerine kaydederek bilgisayar üzerinden açıp çalışabilir veya çıktılarını alabilirler. Öğrencilere ders ve derste kullanılacak sistemin tanıtılması amacıyla her akademik dönem başında öğretim elemanı tarafından yüz yüze bir bilgilendirme toplantısı yapılır. Öğrenciler ve öğretim elemanı bilgilendirme toplantısı ile birlikte vize ve final sınavlarında olmak üzere, dönemde en az üç kez yüz yüze görüşme olanağına sahiptir. Ayrıca derste kullanılan sistemde (LMS) gerekli durumlarda öğrencilerin soru ve sorunlarını öğretim elemanına iletebilmesi amacıyla -dersin Facebook sayfasının yanı sıra- mesaj/e-posta seçeneği mevcuttur.

Bu araştırma, araştırmacının gerçekleştirdiği Yükseköğretim kurumuna bağlı İngilizce dersinin uzaktan eğitim yoluyla verildiği yüksekokullardaki öğretme-öğrenme sürecinin en önemli paydaşlarından olan öğrenci görüşlerinin belirlenmesi ve bu sayede dersin eksik ve güçlü yönlerinin, öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açılarının ve dersin geliştirilmesi gereken yönlerinin anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Böylece ilerleyen dönemlerde, öğrencilere daha çok hitap eden daha etkili bir öğretim tasarımı yapılabileceği ve algılanan sorunların daha kolaylıkla giderilebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Uzaktan İngilizce dersini alan Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin bu derse yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda dört soruya cevap aranmıştır:

“İngilizce 1” dersini alan öğrencilerin;

1. dersin içeriğine yönelik görüşleri nelerdir?
2. derse yönelik memnuniyet düzeyleri nedir?
3. derste kullanılan sistem ve araçların kullanılışlığına yönelik görüşleri nelerdir?
4. dersin etkililiğine yönelik görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2013-2014 akademik yılında uzaktan eğitim teknolojileri yoluyla verilen “İngilizce 1” dersini alan söz konusu yükseköğretim kurumuna bağlı beş Meslek Yüksekokulu’ndaki öğrencilerle sınırlıdır. Ayrıca araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen sormaca ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Uzaktan İngilizce dersinin farklı değişkenler açısından öğrenci görüşlerine göre incelenebilmesi için, bu araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışma olarak desenlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da hala var olan durumları var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan ve onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası göstermeyen araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2000; Sönmez ve Alacapınar, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ege Bölgesi’ndeki bir yükseköğretim kurumuna bağlı İngilizce derslerinin uzaktan eğitim yolu ile yürütüldüğü beş Meslek Yüksekokulu’ndaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma, 2013-2014 akademik yılının güz döneminde bu beş Meslek Yüksekokulu’ndaki öğrencilerden “İngilizce 1” dersini alan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örneklem alımına gidilmemiş, söz konusu beş Meslek Yüksekokulundaki İngilizce 1 dersini almakta olan tüm ön lisans öğrencileri araştırmaya dâhil edilmiştir. Buna göre, katılımı gönüllülük esasına dayalı olan bu çalışmada, toplam 341 öğrenci yer almıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerinin toplanmasında öğrencilerin “İngilizce 1” dersine yönelik görüşlerinin içerik, memnuniyet, kullanılışlık ve etkililik bakımından belirlenebilmesi için üç bölümden oluşan bir sormaca kullanılmıştır. Sormacanın ilk bölümünde öğrencilerin genel özelliklerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümünde ise *hiç katılmıyorum* ile *kesinlikle katılıyorum* arasında değişen likert tipi 26 soru yer almaktadır. Sormacanın son bölümünde ise, öğrencilerin dersin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri ile dersin geliştirilmesini istedikleri yönlerine ilişkin toplamda üç açık uçlu soru bulunmaktadır.

Sormaca web-tabanlı bir ölçme aracı oluşturma yazılımı kullanılarak sanal ortama aktarılmış ve bir alan uzmanının görüşüne sunulduktan sonra internet üzerinden mesaj ve e-posta aracılığı ile katılımcılara ulaştırılmıştır. Ayrıca senkron (eşzamanlı) dersler sırasında da araştırma katılımcılara duyurulmuş ve veri toplama aracının erişimi onlarla paylaşılmıştır. Sormaca katılımcıların cevaplama için final sınavlarının sonuna dek 25 gün boyunca açık tutulmuş ve bu süre sonunda, toplamda 341 öğrencinin sormacayı cevaplayarak araştırmaya katıldığı görülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS 18.0 paket programı kullanılmış ve elde edilen verilerin frekans (n), yüzde (%) ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmıştır. Açık uçlu soruların analizinde ise, araştırma soruları doğrultusunda belirlenen temalar kapsamında, elde edilen verilerin kavramsal kodlamaları yapılmıştır. Bu analiz araştırmacı tarafından elle yapılmıştır.

BULGULAR**Bölüm 1. Demografik Bilgiler**

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	196	57
Erkek	145	43
Toplam	341	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya 196’i kadın ve 145’i erkek olmak üzere toplam 341 öğrenci katılmıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin Dersi Daha Önceden Alma Durumu

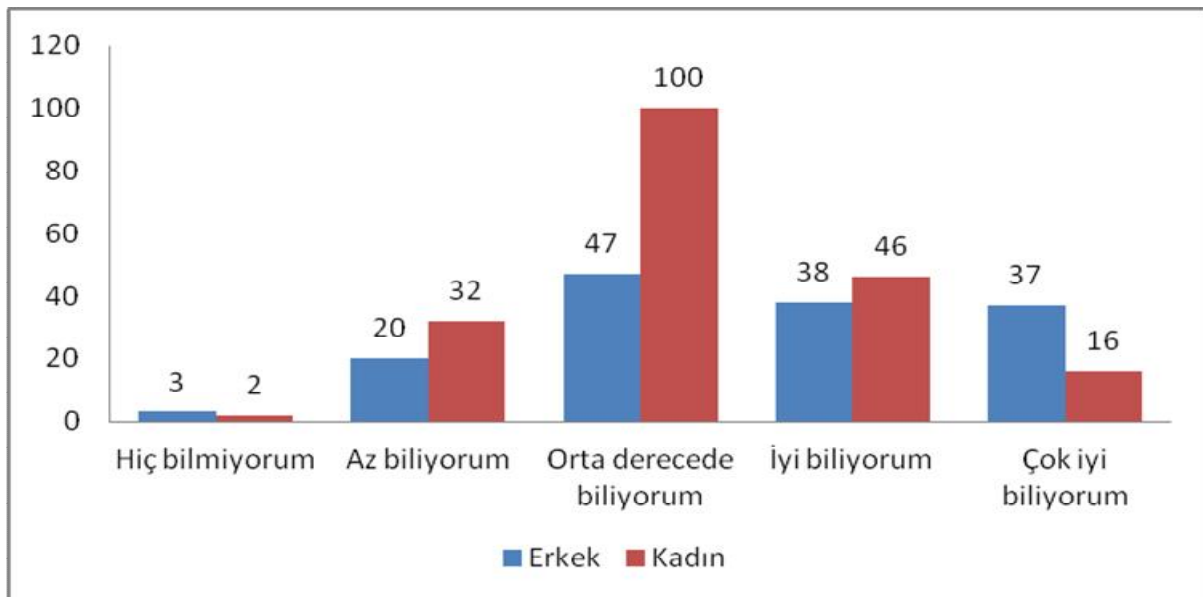
Dersi alma durumu	Sayı	%
İlk kez	320	94
Alttan	17	5
Yükseltmek için	4	1
Toplam	341	100

Tablo 2’de gösterilen öğrencilerin bu dersi daha önce alıp almama durumlarına bakıldığında, 320’sinin bu dersi ilk kez aldığı, 17’sinin alttan ve dördünün de yükseltmek için aldığı görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Daha Önce Uzaktan Bir Ders Alma Durumu

Durum	Toplam	Bayan	Erkek
Aldım	56	40	16
Almadım	285	156	129
Genel toplam	341	196	145

Tablo 3’e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin 56’sı daha önce uzaktan öğretim yoluyla verilen bir ders almıştır. Öğrencilerin 285’inin ise bu ders ilk uzaktan öğretim ders deneyimidir.

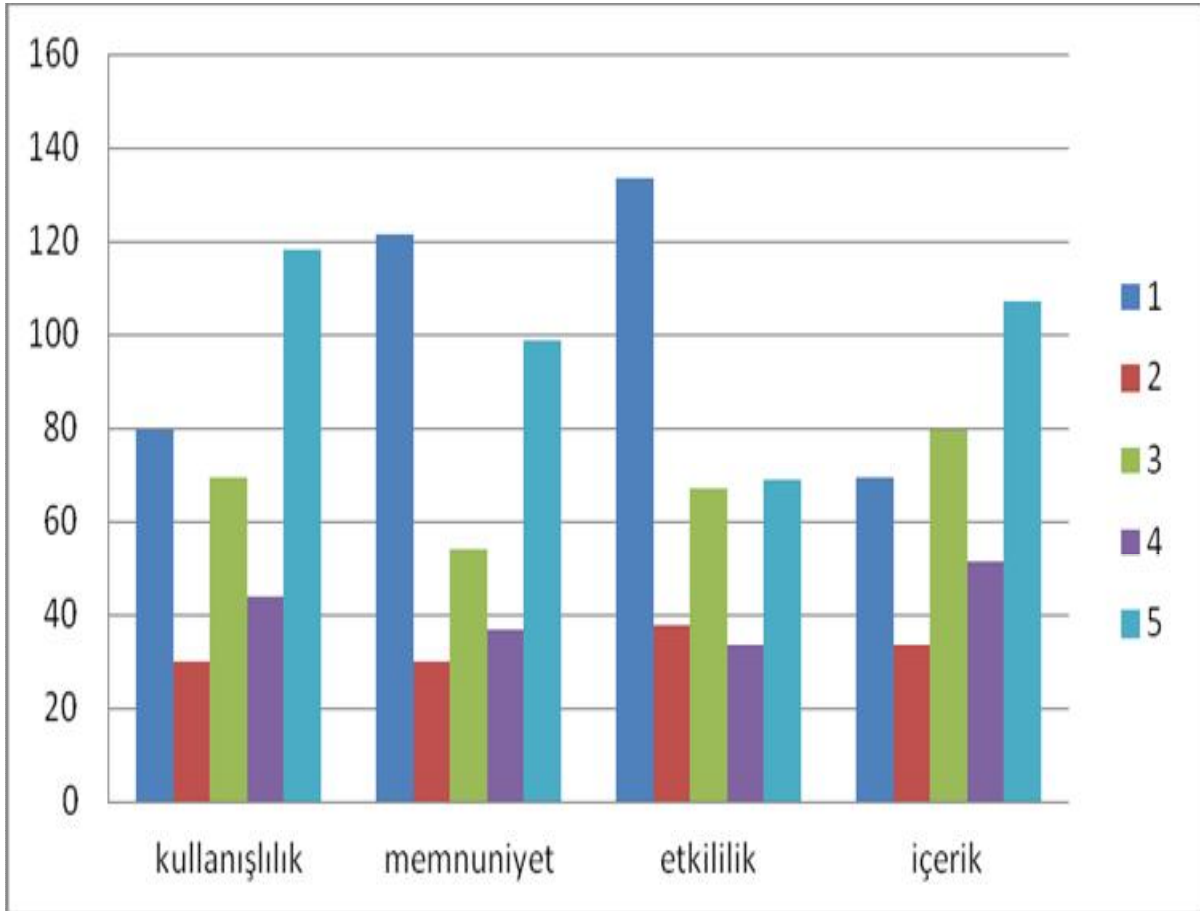
Şekil 1: Bilgisayar Kullanma Becerisi

Bilgisayar kullanma becerileri bakımından öğrencilerin dağılımına bakıldığında, Tablo 1'e göre öğrencilerin yarısına yakınının orta düzeyde bilgisayar kullanma becerisine sahip olduğu, 53 öğrencinin çok iyi düzeyde bilgisayar kullanabildiği ve çok azının (n=5) ise hiç bilgisayar kullanmayı bilmediği söylenebilir.

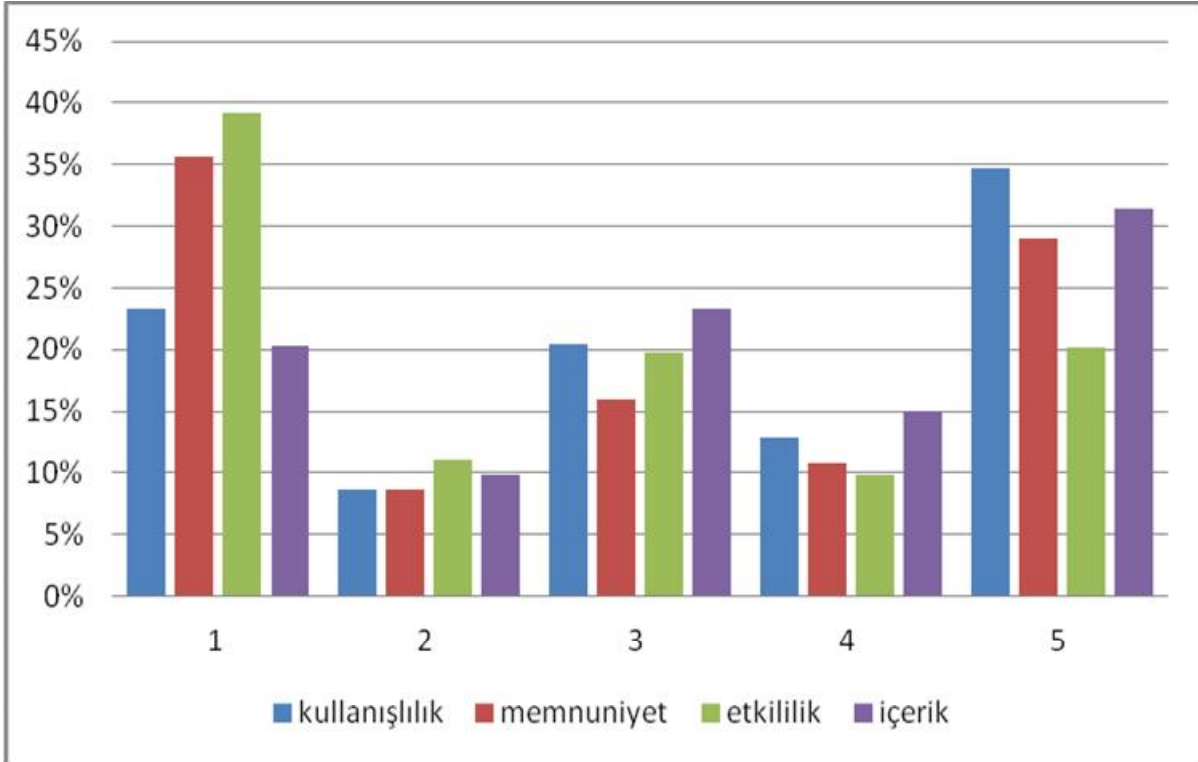
Bölüm 2. Likert Tipi Sorular

Araştırmanın ikinci bölümünde, uzaktan eğitim İngilizce dersine yönelik öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla, katılımcılara beşli likert tipi 26 soru yöneltilmiştir. Bu sorularla özellikle dört değişken bakımından öğrencilerin derse ilişkin görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu değişkenler; memnuniyet düzeyi, içerik, kullanılabilirlik ve etkililiktir.

Likert tipi ölçek bölümünde katılımcılara 8 kullanılabilirlik, 10 memnuniyet, 4 etkililik ve 4 içerik değişkenine yönelik soru sorulmuştur. Bu bölümde madde sayısı fazla olduğu için her maddeye verilen cevaplar tek tek açıklanmayacak, değişkenler bazında elde edilen ortak sonuçlar paylaşılacaktır. Ayrıca bu sorulara verilen cevaplar, soru sayıları değişkene göre farklılık gösterdiği için toplam değerler soyu sayısına oranlanarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdiği cevapların değişkenlere göre dağılımları Şekil 2 ve Şekil 3'te gösterilmiştir:

Şekil 2: Derse Yönelik Görüşlerin Değişkenlere Göre Sayısal Dağılımı

Şekil 3: Derse Yönelik Görüşlerin Değişkenlere Göre Yüzdeler Dağılımı

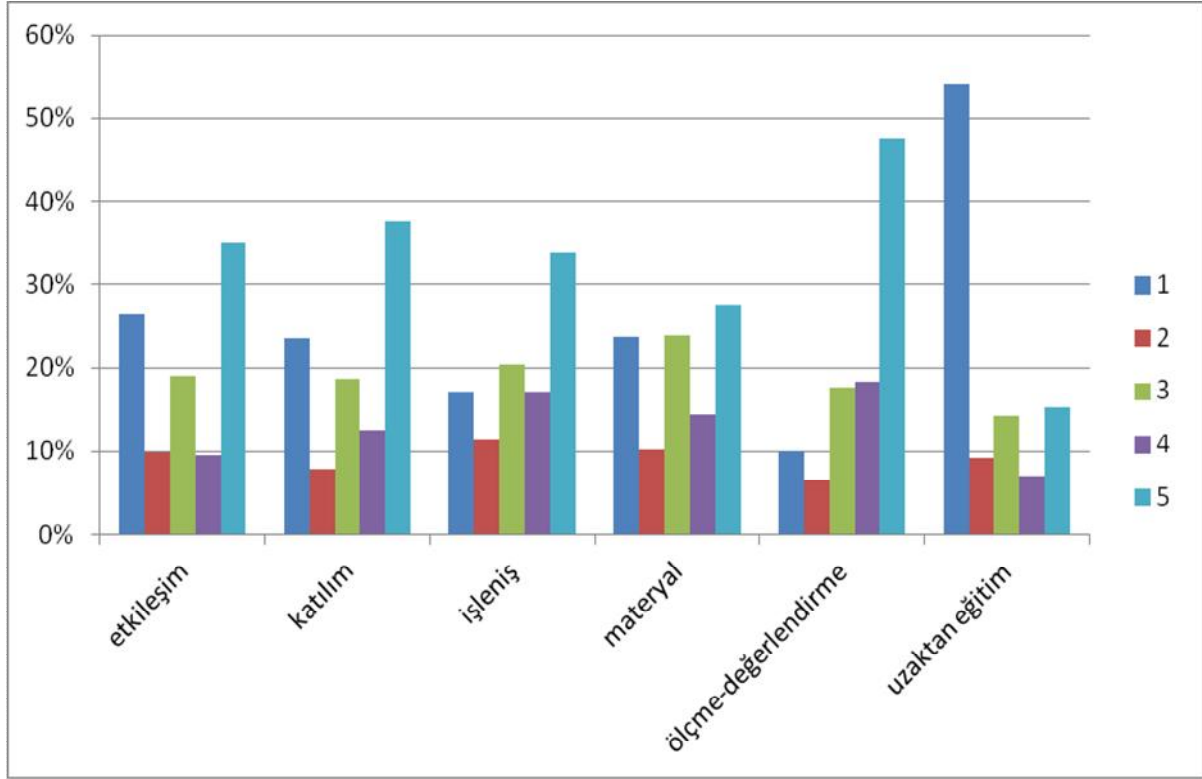
Şekil 2’de araştırmaya konu olan İngilizce dersine yönelik görüşlerin dört değişkene göre sayısal dağılımı, Şekil 3’te ise bu değişkenlerin yüzdeler dağılımı verilmiştir. Buna göre, uzaktan eğitim sisteminin kullanılabilirliğine yönelik görüşlerin dağılımına bakıldığında 118 öğrencinin (%35) “kesinlikle katılıyorum” biçiminde görüş belirttiği ve 80 öğrencinin ise uzaktan eğitim sistemini hiç kullanışlı bulmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin İngilizce 1 dersine yönelik memnuniyet düzeylerine bakıldığında, öğrencilerin üçte birinden biraz fazlasının (n=122) düşük, üçte birine yakınının ise memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Memnuniyet düzeyinin çok düşük ve çok yüksek düzeyde olduğu öğrenci sayısının birbirine yakın oluşunun, öğrencilerin farklı öğrenme tercihlerine sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Uzaktan öğretim teknolojileri yoluyla yürütülen bu dersin etkililiğine yönelik görüşler incelendiğinde, öğrencilerin %39’unun “kesinlikle katılmıyorum” u işaretlemiştir. Buna göre, bu öğrencilerin dersin uzaktan eğitim yoluyla verilmesini etkili bir uygulama olarak görmedikleri söylenebilir. Diğer yandan, 69 öğrencinin dersi çok etkili, 67 öğrencinin ise orta düzeyde etkili bulduğu belirlenmiştir.

Son olarak, sormacada öğrencilerin derslerde kullanılan materyallere ve içeriğine yönelik görüşleri de belirlenmek istenmiştir. Şekil 2’ye göre, 107 öğrenci ders içeriğine yönelik olarak beş puan üzerinden beş verirken, 67 öğrencinin ise bir puan vererek derste kullanılan materyallere yönelik olarak olumsuz görüş belirttiği söylenebilir.

Öte yandan, likert tipi sorulardan elde edilen verileri daha detaylı olarak inceleyebilmek ve daha anlamlı çıkarımlarda bulunabilmek için, verilen cevaplar ana değişkenlere bağlı bazı alt değişkenlere göre tekrar analiz edilmiştir. Bu değişkenler etkileşim, katılım, işleniş, materyal, ölçme-değerlendirme ve uzaktan eğitim olmak üzere altı tanedir. Alt değişkenler bazında yapılan analize göre dağılım Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4: Derse İlişkin Görüşlerin Alt Değişkenlere Göre Dağılımı

Şekil 4'e göre, İngilizce 1 dersinin sunduğu etkileşim olanaklarına bakıldığında, öğrencilerin çoğu (%35) çok yüksek, % 26'sı ise çok düşük düzeyde olduğunu belirtmiştir. Dersin sunduğu katılım kolaylığı ve esnekliğine ilişkin olarak ise, öğrencilerin %37'sinin çok yüksek düzeyde olduğuna ilişkin görüş belirttiği görülmektedir. Yine öğrencilerin geneline oranla çoğu uzaktan eğitim yolu ile verilen bu dersin işlenişine memnundur.

Öte yandan, derste kitap kullanılmaması ve öğretim elemanları tarafından geliştirilen materyallere ilişkin öğrenci görüşlerinin çok düşük, orta ve çok yüksek aralıklarında birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca Şekil 2'ye göre öğrencilerin yarısına yakınının derste uygulanan ölçme-değerlendirme sistemine ilişkin memnuniyet düzeyinin çok yüksek olduğu söylenebilir. Son olarak, tüm diğer değişkenlerin yanı sıra genel olarak uzaktan eğitim uygulamasına yönelik ise öğrencilerin yarısından biraz fazlasının olumsuz görüş sahibi oldukları söylenebilir.

Bölüm 3. Açık Uçlu Sorular

Araştırmada, veri toplamada kullanılan sormacanın üçüncü bölümünde öğrencilerin "İngilizce 1" dersine yönelik görüşlerinin daha derinlemesine belirlenip incelenebilmesi için üç açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorular öğrencilerin 1) dersin olumlu yönlerine, 2) dersin olumsuz yönlerine ve 3) dersin geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin görüşlerini anlamaya yöneliktir.

1) Dersin Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşler: Araştırmada uzaktan öğretim teknolojileri yolu ile yürütülen İngilizce 1 dersinin olumlu yönlerine ilişkin sorulan açık uçlu soruya 63 öğrenci cevap vermiştir. Öğrencilerin ifadeleri kodlanarak temalandırıldığında, ders işleniş, esneklik ve tekrar olanağı temaları öne çıkmaktadır.

Öğrencilerin verdiği cevaplara göre, öğrencilerin dörtte biri ders işlenişine yönelik olumlu görüş belirtmiştir. Bu konuda özellikle dersi veren öğretim elemanlarının öğrencilere karşı ilgisi, öğretmeye yönelik istekliliği ve dersi işleyiş biçimleri öğrencilerin memnun oldukları yönler arasında gösterilebilir. Bir öğrencinin "Hocamızın

güzel anlatımı ve dersi en iyi şekilde işlemesi benim için çok büyük bir avantaj...” biçimindeki ifadesi ile bir başka öğrencinin “en çok beğendiğim özellik hocamızın ilgisi” şeklindeki ifadesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Açık Uçlu Anket, 137 ve 214). Bir başka öğrenci ise, bu derse yönelik sorunun dersin işlenişinden değil öğrencinin kendisinden kaynaklandığını vurguladığı görüşünü “Bence ders yeterince anlaşılır biçimde anlatılıyor. Ama İngilizce dersini ilk okuldan bu zamana kadar zor geçtim. Meslek lisesinde okumam da ayrı bir dezavantaj oldu. Birde İngilizce kelimeleri aklımda tutamıyorum. Yani sorun dersin anlatılma biçiminde değil, sorun bende.” şeklinde dile getirmiştir (Açık Uçlu Anket, 158).

Ders işlenişinin yanı sıra, öğrencilerin olumlu görüş bildirdikleri bir diğer konu da dersin uzaktan yürütülmesinin sağladığı esnekliğe yöneliktir. Bu bağlamda öğrencilerin yaklaşık üçte biri ders için okula gitme gerekliliklerinin olmaması ve diledikleri yerden derse katılabilmelerinin uzaktan öğretimin bir avantajı olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda bir öğrenci “uzaktan eğitim olduğu için aparttan da girebiliyorum bu sayede okula gitmek zorunda kalmıyorum” biçiminde görüşünü ifade etmiştir (Açık Uçlu Anket, 302). Bir diğer öğrenci ise esnekliğin yanı sıra bu şekilde sunulan derste yüz yüze verilen derse oranla daha az konsantrasyon sorunu yaşadıklarına yönelik düşüncesini “...istediğimiz herhangi bir yerden derse bağlanabilmemiz, kampüse gitmeye gerek kalmadığı için derse geç kalma gibi bir durum da söz konusu değil, sınıf ortamında dış etkenlerden dolayı illaki bir odak dağınıklığı oluyor uzaktan eğitimde konuya daha dikkatli bir şekilde hakim olabiliyoruz...” şeklinde dile getirmiştir (Açık Uçlu Anket, 24).

Son olarak, tekrar olanağı da dersin olumlu yönlerine ilişkin öne çıkan temalar arasındadır. Buna göre öğrenciler, dersin konu anlatım videosunun asenkron (eşzamansız) olarak 7/24 erişilerine açık olmasını ve diledikleri zaman dersi tekrar izleyebilme olanaklarının olmasını bu dersin olumlu yönleri arasında göstermişlerdir. Örneğin; bir öğrenci bu konuda “anlamadığımız yer tekrar izleyebiliriz” ve bir başka öğrenci de “istediğimiz zaman izleyebiliyoruz” biçiminde görüş belirtmiştir (Açık Uçlu Anket, 17 ve 284).

2) Dersin Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşler: Araştırmada ayrıca öğrencilere “İngilizce 1” dersinin olumsuz buldukları yönlerine ilişkin görüşleri de sorulmuştur. Bu soruya sadece 56 öğrenci cevap vermiş ve öğrencilerin geri kalanı soruyu boş bırakmıştır. 56 öğrenciden yedisi ise, “yok” cevabını vererek dersin olumsuz bir yönü olmadığı belirtmiştir. Soruya verilen cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitim yoluyla işlenen derslerdeki teknik aksaklıklar, öğretim elemanı ile etkileşim, teknik yetersizlikler ve İngilizce dersinin doğasına uymaması gibi sebeplerden ötürü dersin uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesine sıcak bakmadıkları söylenebilir.

Cevaplara bakıldığında, sormacadaki açık uçlu sorulara cevap veren öğrencilerin çoğunun dersin olumlu ya da geliştirilmesi gereken yönlerini belirtmenin yanı sıra, dersin uzaktan olmasını önemli bir sorun olarak gördükleri belirlenmiştir. Bu bağlamda; bazı öğrencilerin “yüz yüze daha etkili olacağını düşünüyorum”, “Uzaktan eğitim olduğu için pek anlaşılır olmuyor”, “...yüz yüze işlenen dersler kadar etkili olmuyor”, “Birebir yüzyüze olmadığı için bir dezavantaj olarak görüyorum”, “...tek eksik var oda hocamızla böyle uzaktan ders işliyoruz” ve “sınıfta işlediğin kadar kesinlikle faydalı olmaz... anneyle yüz yüze konuşmak varken neden uzaktan internet üzerinden görüşesin ki?” biçimindeki ifadeleri bu durumu örnekler niteliktedir (Açık Uçlu Anket, 11, 38, 146, 281 ve 310). Buna göre bu öğrencilerin İngilizce dersinin yüz yüze verilmesini tercih ettikleri söylenebilir.

Öte yandan, öğrencilerden bazıları yaşadıkları teknik sorunlar sebebi ile bu dersin uzaktan eğitim yoluyla yapılmasını olumsuz bir uygulama olarak görmektedir. Bu öğrencilerin genellikle sistemi açmakta zorlanma ve ders sırasında internetin kopması ve buna bağlı olarak sesin kesilmesi gibi teknik sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bir öğrencinin “internet üzerinden olması çok kötü bir yönü yurttan genellikle internet kesiliyor...” biçimindeki ve bir başka öğrencinin “...ders işlerken bazen ses gidip gelmiyor bazen ise görüntü donup kalıyor...” şeklindeki açıklaması derse yönelik karşılaşılan teknik sorunlara örnek olarak gösterilebilir (Açık Uçlu Anket, 8 ve 361).

Öğretim elemanı ile etkileşimin kısıtlı olması da öğrencilerden bazıları tarafından bir sorun olarak dile getirilmiştir. Bu öğrenciler genellikle öğretim elemanlarını yüz yüze göremedikleri ve onlarla yeterince etkileşime giremedikleri için dersin uzaktan öğretim olmasına karşı olduklarını belirtmişlerdir. Nitekim bir

öğrencinin “hocayla birebir iletişime geçmek istiyorum sanal ortamda ders işlemek yararlı bulmuyorum...” şeklinde görüşü bu bulguyu örnekler niteliktedir (Açık Uçlu Anket, 74).

Bunların yanı sıra, öğrencilerin içinde bulunduğu fiziki koşullar sebebi ile çeşitli teknolojik yetersizliklerin olması da bu derse yönelik sahip olunan olumsuz düşüncelerin sebeplerinden biri olarak gösterilmiştir. Ders bilgisayar ortamında ve internet üzerinden eşzamanlı olarak yürütülmekte ve eşzamansız etkinliklere katılım için yine bilgisayar ve internet bağlantısı gerekmektedir. Bu durum, kişisel bilgisayarı olmayan ya da herhangi bir bilgisayara erişim imkanı olmayan öğrenciler için derse katılımı güçleştiren bir etmen olarak gösterilmiştir. Nitekim bir öğrenci durumla ilgili olarak “...dinlemek istesem bile bilgisayarım olmadığından dolayı ya okulda yada arkadaşlardan alıp zar zor dersi dinliyorum ve o dersi bi daha takip etme şansım az zorlanıyorum” şeklinde görüşünü ifade etmiştir (Açık Uçlu Anket, 36).

Son olarak, bazı öğrencilere göre dersin doğası gereği uzaktan eğitime uygun olmaması da bir diğer sorundur. Bu konuda iki öğrenci görüşünü ifade etmiştir. Bu öğrencilerden biri bu duruma ilişkin “...normal bir ders olsa yapılırsa mesela tarih (v.b) ama biz türkçeyi zor konuşurken ingilizceyi sınıfta değilde uzaktan nasıl anlarız” şeklinde düşüncesini dile getirmiştir (Açık Uçlu Anket, 169). Öğrencinin bu görüşünden, bazı derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin uygun ve sorunsuz olabileceği ancak İngilizce gibi dil derslerinin yüz yüze verilmesinin daha doğru olduğunu düşündüğü çıkarımı yapılabilir.

3) Dersin Geliştirilmesi Gereken Yönlerine İlişkin Öneriler: Öğrencilerin dersin geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri yönlerine ilişkin soruya 73 öğrenci cevap vermiştir. Bu öğrencilerden üçü herhangi bir detaylı yorum yapmayarak “yok” biçiminde yazarak, geliştirilmesi gereken bir yönü ya da bu yönde bir önerileri olmadığını belirtmiş, bir öğrenci de önerisinin olmadığını çünkü uzaktan eğitim yöntemi ile daha iyi öğrendiğini vurgulamıştır (Açık Uçlu Anket, 188). Geri kalan cevaplar incelendiğinde, önerilerin dersin sınıf ortamında işlenmesi/yüz yüze eğitim ve ders kitabı temalarının etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.

Dersin geliştirilmesi gerek yönlerine ilişkin öğrencilerin çoğu dersin sınıf ortamında yani geleneksel yöntemlerle ve yüz yüze işlenmesi yönünde öneride bulunmuşlardır. Bazı öğrencilerin “yüzyüze eğitim öğrenci için daha iyi olur diye düşünüyorum”, “yüksek okulumuza öğretmen gönderilmesi ve derslerin uzaktan işlenmemesini istiyorum ve öneriyorum” ile “İngilizce dersini örgün eğitim olarak görmek istiyorum” biçimindeki ifadeleri bu bulguyu destekler niteliktedir (Açık Uçlu Anket, 194, 237 ve 324). Dersin yüz yüze verilmesi hususunda bazı öğrenciler, örgün eğitime kayıtlı öğrenciler olmalarını gerekçe olarak göstermişlerdir. Bir öğrencinin “önerim bu uzaktan eğitim uygulamasının yüz yüze verilmesidir örgün eğitim adı altında tamamlamaya çalıştığımız bir eğitimde uzaktan eğitim uygulaması yanlış...” ve bir başka öğrencinin “uzaktan eğitim almak isteyen zaten o okula giderdi biz örgün eğitim istiyoruz başımızda öğretmen olsun istiyoruz bunun için örgün eğitimi seçtik” biçimindeki görüşleri bu bulguya örnek olarak gösterilebilir (Açık Uçlu Anket, 63 ve 309).

Dersin geliştirilmesine yönelik önerilerden bir diğeri de ders kitabına yöneliktir. Soruya verilen cevaplara bakıldığında az sayıda katılımcının bu konuda görüş belirttiği (n=5) söylenebilir. Örneğin; 159 ve 27 nolu katılımcıların “İngilizce kitabının verilmesini oradan çalışılmasını istiyorum böyle etkili çalışma olmuyor” ve bir başka katılımcının “çalışacak kitabımız yok çalışmak zor oluyo...” biçimindeki ifadeleri bu bulguyu desteklemektedir. Buna göre, öğrencilerin derse ait bir ders kitabının olmasının öğrenmelerine yardımcı olacağını ve sınavlardaki başarılarını arttıracığı görüşünde oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma Ege Bölgesi’ndeki bir Yükseköğretim kurumuna bağlı Meslek Yüksekokullarında uzaktan öğretim teknolojileri yoluyla yürütülen ve zorunlu bir ders olan “İngilizce 1” dersine yönelik ön lisans öğrencilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma ile derse görelilik içerik, memnuniyet, etkililik ve kullanılabilirlik değişkenlerine yönelik çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre, araştırmanın gerçekleştirildiği dönem itibarıyla bu dersi alan öğrenciler derste kullanılan ve öğretim elemanları tarafından geliştirilen içeriği ilgi çekici bulmakta ancak bu dersin kendine özgü bir ders kitabının olmayışını özellikle sınavlara hazırlanma bakımından olumsuz bir durum olarak görmektedir. Öğrencilerin derse yönelik memnuniyet düzeylerinin “çok düşük” ve “çok yüksek” olarak yoğunlaştığı ve bu durumun öğrencilerin öğrenme stilleri ve tercihleri ile ilişkili olabileceği

düşünülebilir. Öte yandan, öğrencilerin çoğunun uzaktan eğitimi etkili bir uygulama olarak görmedikleri ve sınıf ortamında yüz yüze öğrenim görmek istedikleri belirlenmiştir. Öğrenciler dersin uzaktan eğitim ile sunulan etkileşim olanaklarını yüksek düzeyde bulmakta ve derse istedikleri yerden katılarak okula gitmek zorunda olmamalarını da bu sistemin sunduğu olumlu bir olanak olarak görmektedirler. Ayrıca, öğrencilerin dersin işlenişine ve öğretim elemanı ile iletişimde herhangi bir sorun yaşamadıkları belirlenmiştir. Ancak, bu dersin ve uygulanan sisteme yönelik olumlu görüşlere rağmen, öğrencilerin çoğu genel olarak teknolojik yetersizlikler ve aksaklıklar ile bir örgün eğitim kurumuna kayıtlı olmaları ve dersin doğasına aykırı buldukları için uzaktan eğitim uygulamasına karşıdır ve bu dersi geleneksel yöntemlerle sınıf ortamında ve yüz yüze almak istemektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, şu önerilerde bulunulabilir:

- Kurumsal düzeyde uzaktan eğitime hazırbulunuşluğu belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Söz konusu Yüksekokullardaki teknolojik alt yapı yetersizliklerinin giderilmesi, ders sırasında karşılaşılan aksaklıkları önleyebilir.
- Ders sırasında karşılaşılan teknik aksaklıklara yönelik daha anlık çözümler geliştirilebilir.
- Öğretim programına, öğrencilerin birbiri ile ve öğretim elemanı ile etkileşimini artıracak ortamlar ve etkinlikler eklenebilir.
- Öğrencilerin derslerde ve sınavlara yönelik kullanacakları bir ders kitabı hazırlanabilir.
- Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını belirlemeye yönelik farklı çalışmalar yapılabilir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2015 tarihlerinde Antalya’da 16 ülkenin katılımıyla düzenlenen 6th International Congress on New Trends in Education- ICONTE’ de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil öğretimi. *Akademik Bilişim* konferansında sözlü olarak sunulmuştur. Konya, Selçuk Üniversitesi.

Gürbüz, F. (2014). Students’ views on distance learning in Turkey: An example of Anadolu University Open Education Faculty. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(2).

Islam, A. and Ferdowsi, S. (2014). Meeting the needs of distance learners of M.Ed Program: Bangladesh Open University Perspective. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(2).

İşman, A., Dabaj, F., Altınay, Z. and Altınay, F. (2004). The Evaluation of Students’ Perceptions of Distance Education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(3).

Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Leonard, J. and Guha, S.(2001).Education at the crossroads: online teaching and students’ perspectives on distance learning. *Journal of Research on Technology in Education*, 34(1).

O’Malley, J. and H. McCraw (1999). Students perceptions of distance learning, online learning and the traditional classroom. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 2(4). 26.04.2015 tarihinde <http://www.westga.edu/~distance/omalley24.html> adresinden alınmıştır.

Sahin, I., and Shelley, M. (2008). Considering Students’ Perceptions: The Distance Education Student Satisfaction Model. *Educational Technology & Society*, 11(3), 216–223.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yükseköğretim Kurulu (2013). Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul Ve Esaslar. 28.04.2015 tarihinde https://www.yok.gov.tr/documents/10279/34559/uzaktan_ogretim_esas_usul.pdf/ adresinden alınmıştır.

şirin, R. ve M. Tekdal (2015). İngilizce Dersinin Uzaktan Eđitimine Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(1).